

Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Dato: 7. maj 2013

Sundhedsanprisninger: Risiko for vildledende forbrugerinformation

Der er sket en øget anvendelse af sundhedsanprisninger i markedsføringsøjemed som følge af artikel 13 listens¹ ikrafttræden i december 2012. Det har medført en livlig debat om vildledning og sundhedsanprisningernes berettigelse samt spørgsmål til fødevareministeren² efter 24timers omtale 6. februar 2013 af en række fødevarer med anprisninger, hvoraf hovedparten samlet set er usunde.

Sundhedsanprisninger angiver en sammenhæng mellem et produkt/en af dens bestanddele og sundhed. Eksempel: *Calcium bidrager til en normal muskelfunktion* eller *Vitamin A bidrager til at vedligeholde et normalt syn.*

Derfor arbejder 4-kløveren for, at der hurtigst muligt gøres en frivillig, dansk indsats for at sikre forbrugerne mod vildledende sundhedsanprisninger. Ernæringsprofilerne, som er indskrevet i Anprisningsforordningen som beskyttelse mod vildledning, skulle være etableret af Kommissionen senest januar 2009, men det ventes ikke at ske de nærmeste år – og måske aldrig. Vi mener ikke, at Markedsføringslovens generelle vildledningsparagraf yder tilstrækkelig beskyttelse mod vildledning, og dermed er markedet åbent for vildledende anprisninger af usunde fødevarer som i 24timer.

Vi opfordrer derfor Fødevareudvalgets medlemmer til at drøfte og støtte etableringen af en frivillig dansk ordning, når I er i dialog med brancherne. En sådan ordning kan siden danne afsæt for etablering af EU-næringsprofiler.

Frivillig, dansk ordning

4-kløveren opfordrer til et samarbejde mellem fødevareproducenter, dagligvarehandel, brancheorganisationer og sundheds- og forbrugerorganisationer om en frivillig ordning med

- Stramme kriterier for brug af sundhedsanprisninger, fx svarende til kriterierne for Nøglehullet. Dermed tillades kun anprisninger for de sundeste produkter inden for en kategori, mens nydelsesmidler som fx konfekturer, kager, søde læskedrikke m.fl. ikke kan anpriseres
- Ingen brug af disclaimer, dvs. alle kriterier i ernæringsprofilen skal være opfyldt, for at et produkt kan bære anprisning.
- Ingen generelle undtagelser, bortset fra oplagte fødevaregrupper, fx frugt, grønsager, fisk og særlig ernæring

¹ Artikel 13 listen fastlægges i *Kommissionsforordning (EU) Nr. 432/2012*, som er gennemførelsesbestemmelse for *Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1924/2006 om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer* (kaldet anprisningsforordningen).

² Spørgsmål 195 v/Erling Bonnesen, besvaret af fødevareministeren 1. marts 2013 (sagsnr.19089, dok.nr.502114)

For forbrugernes og sundhedens skyld

En frivillig, dansk ordning med stramme kriterier sikrer,

- at kun fødevarer, som bidrager positivt til sundheden, anprises,
- at forbrugerne kan have tillid til anprisningerne, myndigheder og fødevarereproducenter,
- at anprisningerne er enkle at anvende og kontrollere, og
- at anprisningerne skærper erhvervets incitament til produktudvikling af sundere fødevarer

Ernæringsprofiler NU

Det er samtidig vigtigt at lægge pres på at få etableret de EU-ernæringsprofiler, som er indskrevet i Anprisningsforordningen fra 2006 for at undgå anprisning af usunde fødevarer. Vi har ved flere lejligheder opfordret Fødevareministeren til at arbejde aktivt for etablering af ernæringsprofiler i EU og støtter ministeren i at holde fødevarerkommissær Tonio Borg fast på sit løfte til Europa-Parlamentet om at fremme udarbejdelsen af ernæringsprofiler. Vi opfordrer udvalgets medlemmer til at tage sagen op med ministeren og kollegaer i Bruxelles.

Ernæringsprofiler er kriterier for at bruge anprisninger, fx maksimale grænseværdier for sukker, salt og fedt, som ikke må overskrides, hvis en fødevarer har en anprisning. Dermed vil fx calcium i cheese dippers ikke kunne anprises på grund af højt fedt indhold.

Videnskabeligt bevist, men irrelevant

Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) har i deres godkendelse af anprisninger i mange tilfælde baseret deres videnskabelige vurderinger på mangeltilstande, men ikke forholdt sig til relevansen af anprisningerne, selvom de for 70-80 procents vedkommende vedrører stoffer, der ifølge Fødevarestyrelsen ikke er generel mangel på i befolkningen. Når menneskers vitaminbehov er dækket, har ekstra indtag *ikke* positiv sundhedsmæssig effekt. Dermed kan anprisningen være vildledende, fordi forbrugerne kan få det indtryk, at et ekstra indtag er sundt.

Særligt for berigede produkter er det vigtigt, at forbrugerne ikke vildledes til at tro, at et ekstra tilskud giver sundhedsmæssig effekt.

Berigede produkter er føde- eller drikkevarer tilsat vitaminer eller mineraler, som ikke findes naturligt i produktet, fx vitaminer i læskedrikke eller slik.

Vildledningsparagraffen er ikke noget værn

Vi kan forstå på Fødevareministerens svar på spørgsmål 195, at Fødevarestyrelsen har udtaget de i 24 timer omtalte varer til kontrol. Vi imødeser resultatet. Vildledningsparagraffen nævnes ofte som hjemmel til at stoppe misvisende markedsføring. Vi har imidlertid dårlige erfaringer med brug af paragraffen inden for ernæringsområdet i tilfælde med udvidet regulering. I forbindelse med anprisninger er det svært at bevise, at en fødevarer med anprisning samlet set vildleder, uanset hvor usund den er, fordi der ikke findes en juridisk definition af "sunde fødevarer", og fordi anprisningerne i sig selv er videnskabeligt sande (vitaminer er livsvigtige). Derfor er definerede ernæringsprofiler nødvendige. Der kan drages parallel til GDA-mærkningen, hvor Forbrugerrådet i 2008 anmeldte seks producenter for vildledende portionsstørrelser. På trods af bred enighed blandt ernæringseksperter og sågar hos GDA-tilhængere om, at de anvendte portionsstørrelser var for små, fik Forbrugerrådet ikke medhold, fordi der ikke findes en juridisk definition af realistiske portionsstørrelser.

Med venlig hilsen
Diabetesforeningen

Henrik Nedergaard
Adm. Direktør

Forbrugerrådet

Vagn Jelsøe
Konst. Direktør

Hjerteforeningen

Inge Vestbo
Direktør

Kræftens Bekæmpelse

Leif Vestergaard Pedersen
Direktør